Közzétéve *Új Szó Online* (http://ujszo.com)

Kánoncsinálók – Pósa Lajos és utódai aktualitása

Létrehozta *Szerkesztőség*
Létrehozva *2010-06-05 17:00*

PRINT

KÖVESDI KÁROLY

Minap némi optimizmusnak mertem hangot adni gyermekirodalmunk ürügyén. A birtokos rag az anyaországi literatúra művelői mellett miránk, szlovákiai tollforgatókra vonatkozva értendő. Az apropót a Pósa-évforduló szolgáltatta és az az örvendetes tény, hogy „Pósikának” köszönhetően, immár egy évszázada, szinte a semmiből feltámadt a magyar gyermekirodalom. Ezt persze csak az tudja értékelni, aki Pósa Lajost nem Shakespeare-hez vagy T. S. Eliothoz hasonlítja, hanem beleolvas a korabeli fordításirodalomba, abba az iszonyatba, amivel az akkori gyerekeket „táplálták” gyermekirodalom címén. Mert igaz, hogy a gyermekirodalom hellyel-közzel őelőtte is létezett (elsősorban Petőfi és Arany inkább alkalmi versei révén), de a nemesradnóti születésű Pósa Lajos volt az, aki felismerte: a gyatra, idegen nyelvből magyartalanított kvázimese és kvázivers inkább ferdíti, mint jó irányba tereli a gyermeki értelmet, és fel kell cserélni magyar poézissel az ízlésrombolást. Pósa – eleinte Benedek Elek segítségével – az Én Ujságom szerkesztésével a kor szinte minden íróját képes volt maga mellé állítani, negyed századon keresztül mozgósítani és lelkesíteni, Herman Ottótól kezdve Móra Ferencig, Mikszáth Kálmántól Krúdy Gyuláig. S azóta sem akad magyar meseíró, aki magának Pósa Lajosnak a hatását kikerülhetné. A lista és a példák sokasága olyan bőséges, hogy jobbnak látom mellőzni.

Optimizmusomat pedig az élteti, hogy van nekünk Simkó Tiborunk és Kulcsár Ferencünk, Bettes Istvánunk és Dénes Györgyünk, Kovács Magdánk és Keszeli Ferencünk, Zs. Nagy Lajosunk és Koncsol Lászlónk, hogy ne soroljam az egész társaságot. A szlovákiai magyar gyermekvers- és meseirodalom mind a rendszerváltás előtt, mind az utóbbi húsz évben igen szép eredményeket mutatott föl, és nívóját tekintve ott a helye – az erdélyi Kányádi Sándorral, Szilágyi Domokossal vagy a vajdasági Gion Nándorral együtt – a kicsiknek írt egyetemes magyar irodalom legmagasabb polcain.

Ez eddig talán rendben is volna, ha az olvasói gyakorlat és a könyvpiaci realitás nem törné le az ember optimizmusát, mint a bili fülét. Olvasom az egyik napilapban, hogy véget ért a Tíz év ötven gyermekkönyve akció, melynek keretében húsz szakmai

szervezet, valamint az olvasóközönség kereste az elmúlt tíz évben megjelent magyar gyermekkönyvek legjobbjait. Természetesen Magyarországon. A szervezők szerint a Tíz év ötven gyermekkönyve figyelemfelkeltő akcióval az értéket hordozó magyar gyermekkönyvekre kívánta és kívánja felhívni a figyelmet a Gyermekkönyvszerzők és Illusztrátorok Egyesülete, egy gyermekkulturális honlap szerkesztősége és egy gyermekirodalmi folyóirat szerkesztősége. A figyelemfelkeltés formája egy reprezentatív ajánlati lista összeállítása volt, amelyben húsz, a gyermekirodalom és a gyermekkönyvek világában jártas, a gyermekek kulturális nevelése iránt elkötelezett szakmai szervezet, intézmény és szerkesztőség működött együtt. Összesen 210 kötet, illetve kötetsorozat került fel a listára, amelyről a közönség is kiválaszthatta a maga kedvencét.

S itt ért a döbbenet. E lista szerint az utóbbi egy évtizedben nem akadt egyetlen szlovákiai magyar verskötet, meséskönyv, amelyet a szervezők méltán ajánlhattak volna a legkisebb olvasóknak. A szakmai zsűri mellett a közönség is zsűrizett, s a két lista eredményéből állították össze az „abszolút” listát. „Az akció sikerét jelzi – olvasom a sajtóhírben –, hogy az interneten húszezer látogató kereste fel az ajánlati listát, és ott 65 000 oldalt tekintett meg. A végeredmény ismeretében tudományos igényű kérdések vetődtek fel a konferencián, melyek elemzéseket, kutatásokat generálnak, a közönség pedig örömmel fedezett fel olyan köteteket, melyeknek a híre eleddig méltatlanul háttérbe szorult.”

Mit lehet erre mondani? Ismét bizonyítást nyert többszörös hátrányunk, állampolgári és kulturális értelemben vett másodrendűségünk. Szegény Pósa Lajos, aki a Felvidék szülötte volt, a fentiek ismeretében valószínűleg forog a sírjában. Nemcsak azért, mert őt magát továbbra is sikeresen mellőzik a „kánoncsinálók”, hanem mert földijei is kimaradnak nem hogy a kötelező, de az ajánlott, az olvasandó, az esetleg fellapozandó kategóriákból is. A „futottak még” terminus technicust csak azért nem használom, mert méltatlannak tartom szerzőinkhez, akiknek nincs szükségük futkározni senki szekere után. Hanem a magyarországi könyvterjesztésnek, rang- és bizniszcsinálóknak bizony nagy szükségük volna egy másik, nagyobb látószögű (legalább 359 fokot befogó) szemüvegre, hogy bizonyos klikkérdekeken túl is észrevegyenek ezt-azt. Persze ludasak honi kiadóink is, ám a magyarországi terjesztői árrés ismeretében csak egy kicsit. Mindenesetre botrányos dolog, hogy a kétszáztíz könyv között egyetlen szlovákiai magyar költő és kiadó kötetét sem tudjuk fellelni.

A szervezők szerint „a tapasztalatok azt mutatják, hogy az igényes, kortárs gyermekkönyvek választékának olykor a híre is alig jut el az érintetthez: a szülőhöz, a pedagógushoz s elsősorban a gyermekekhez. A szervezők egyúttal egyfajta ajánlást is szeretnének adni ezzel a gyermekekért felelősséget érző szülőknek, pedagógusoknak: mi az, ami a régi klasszikusok mellől nem hiányozhat az óvoda, az iskola, a gyerekszoba polcairól.” Így igaz: olykor a híre sem jut el. Átböngészve a teljes listát, és kétségbe nem vonva a szervezők jó szándékát – de látva az ötletgyár termékeit –, élhetünk a gyanúval, hogy a célt helyenként alaposan elvétő „egyfajta ajánlást” kaptak a „felelősséget érző szülők és pedagógusok”. Ha valaki naivan azt hinné, hogy legalább a gyermekirodalomban nincsenek kánoncsinálók, alaposan téved. Ezt sem lehet elég korán kezdeni.

(A szerző több gyermekkönyv szerzője. Az oldalt kiemelkedő szlovákiai magyar gyermekkönyvekkel illusztráltuk – a szerk. megj.)

Hirdetés | Inzercia | Advertising

Impresszum | © Petit Press, a.s.
web design & development: brainsum

Forráscím (letöltve *2011-04-08 17:22*): http://ujszo.com/napilap/szalon/2010/06/05/kanoncsinalok-posa-lajos-es-utodai-aktualitasa